

KAZALO

I. Peron v Celju	9
II. Prihod na Kras	12
III. Doberdobska planota	14
IV. Ofenziva	18
V. Začetek 2. ofenzive	20
VI. Usodni dan	23
Epilog	27

CILLI vom Josefiberg

I. PERON V CELJU

V prvih dneh maja 1915 je Celje še dihlo pomladni zrak, a nad mestom se je že razpenjala senca vojne. 87. pešpolk, ki je že okusil Galicijo in krvave pohode v Srbiji, je dobil nov ukaz: proti Soči, proti sveži meji, proti fronti, ki je še nihče ni poznal, a bo kmalu postala množičen grob.

Tiste majske dni je bila celjska železniška postaja premajhna za vse. Na peronu so stali obrazi, ki jih je mesto poznalo. V 87. pešpolku avstro-ogrske vojske, ki je veljal za izrazito slovenskega, je bilo kar 86 % pripadnikov slovenske narodnosti. Peron je bil poln glasov, ki so se lomili med piski lokomotive in škripanjem kovinskih koles vlakovne kompozicije. Zbirali so se fantje – še včeraj dijaki, vajenci, trgovski pomočniki – zdaj pa oblečeni v sivozelene uniforme, s težkimi nahrbtniki in trdo obutvijo. Ob njih so stali očetje, ki so se pretvarjali, da so pokončni, matere, ki so molčale, in dekleta, ki so skrivala solze v robce. Otroci so se oklepali očetovih plaščev in jih vleкли za rokave, kot da bi odhajali le na kratek opravek. Njihove oči niso mogle doumeti, da bodo očetje zdoma več mesecev, morda let. Še manj so slutili, da mnogih ne bodo nikoli več videli – da je bil tisti trenutek na peronu njihov zadnji skupni spomin.

Med vojaki je stal rezervni poročnik Franc Mirnik, rojen leta 1889 v Celju. Resen in tih, z držo, ki jo prinese odgovornost, večja od njegovih let. Kot poveljnik voda v 1. četi je imel pod seboj okoli štirideset mož – preprostih fantov, ki so ga gledali kot oporo in zaščitnika. Bil je zadržan človek, ki je govoril malo, toda z besedami, ki so imele težo.

Mirnik je med vojaki izstopal kot eden redkih z izkušnjami; avgusta 1914 je kot kadet s polkom odpotoval na vzhodno fronto, kjer ga je v Galiciji, jugozahodno od mesta Lviv v Ukrajini, zadela sovražna krogla v desno golenico in raztreščila kost. Meseci okrevanja v dunajski vojaški bolnišnici Rudolfinerhaus so mu sicer podarili oddih od frontne črte, a tudi vtisnili spomine, ki jih ni mogel izbrisati. Spadal je med tiste vojake, ki so že vedeli, kaj pomeni vojna in njene grozote –

smrad mrtvih, stokanje ranjencev, občutek, ko te zadene krogla. In vendar je stal zdaj na peronu, ob svojih možeh, pripravljen, da gre znova v boj. Tokrat ne v tuje pokrajine, temveč braniti domačo zemljo, ki mu je pomenila vse.

Ob njem je bila žena Marija (Minka). V dlan mu je stisnila robec, na katerem je z rdečo nitjo izvezla svoje ime – da ga bo vedno spominjal nanjo in na dom. Za njenim krilom se je stiskala mala deklica Olga – ni razumela, kaj se dogaja, a čutila je, da je v zraku nekaj napetega, česar ni razumela. Žena ga je objela in mu zašepetala: »Pazi nase.« Ni rekla »Vrni se«, ker so bile te besede pretežke za nošenje.

Vlak je čakal. Vagon je bil temen, vroč, natrpan s klopmi. Ko so vojaki stopali vanj, so deske zaškripale kot stare kosti. V notranjosti je zadušljivo zadišalo po znoju, premogu, vlagi in zatohlosti. Nekateri so se usedli in gledali v tla, drugi so skušali pregnati tesnobo s pesmijo. A glasovi so se lomili in ugašali, kot da bi tudi sami čutili, da ne sodijo v to pomlad.

Na peronu so v zadnji pozdrav mahali robci. Lokomotiva je potegnila mimo skladišča in čez Savinjski most proti Zidanem Mostu. Vojaki so skozi okna nemo gledali mesto, ki je počasi tonilo v daljavi, dokler ni nekdo rekel: »Fantje, morda je zadnjič, da gledamo Celje.« Besede so obvisle v zraku kot težka slutnja – da utegnejo gledati zadnje slike doma, ki ga ne bodo nikoli več videli.

Mirnik se je usedel med svoje vojake. Nihče se ni predstavil; ni bilo časa za vljudnosti, ki sodijo v mir.

»Koliko bo trajalo?« je vprašal nekdo z zadnje klopi.

»Dovolj dolgo,« je odvrnil drugi, »da bo človek pozabil, kako je zaspiti brez strahu.«

Vagon je obmolknil. Zunaj so bežale vasi, polja in samotne kmetije, v daljavi so se lesketali hribi. Možje so opazovali domačo pokrajino, kot bi hoteli vase ujeti njen zadnji spomin.

Vlak se je premikal proti Ljubljani, nato naprej proti Primorski. S tem se je začela zgodba, ki bo za mnoge končana na apnenčastem kamenju Doberdoba.

II. PRIHOD NA KRAS

Dne 12. maja 1915 je vlak s celjskimi fanti prisopihal v Opčine nad Trstom. Tam so prvič vdihnili morski veter, prežet z vlago in vonjem po soli, a ta morska svežina se je že po nekaj korakih izgubila v žgočem kraškem soncu.

Polovica enote se je nastanila pri Sv. Križu, druga polovica v Nabrežini. Sprva so dnevi minevali v čakanju in negotovosti – nekateri so posedali po vaških kletah ob kozarcu vina, iskali senco pod kakšno figo, drugi pa svojim domačim pisali pisma ali igrali karte. Mladi naborniki so bili nestrpni, želeli so v boj, starejši vojaki, ki so okusili Galicijo, pa so jih svarili: »Vojna pride sama – in ko pride, boste želeli, da je ni.«

V vojski je bilo v tistih dneh živahno kot v panju. Ob polkih so nastajali t. i.časni pohodni bataljoni – zbirališča za novince, ozdravele ranjence in vse, ki so čakali na razporeditev na fronto. Namenjeni so bili temu, da ob pravem času dopolnijo enote na fronti, ko bi te zaradi izgub potrebovale nove može. Predstavljali so nekakšen živi rezervuar vojakov, iz katerega je vojska črpala po potrebi. V takšno sestavo so maja 1915 začasno razporedili tudi Franca Mirnika. Čeprav je bil uradno še vedno član I. bataljona 87. pešpolka, je bil dodeljen X. pohodni enoti. Njegova razporeditev je bila zahteva razmer: kot izkušen častnik, ki je že prestal krst v Galiciji, je bil idealen za poveljniško vlogo med novimi možmi.

Ko je Italija 23. maja razglasila vojno, so zazvonili zvonovi in zagrmeli topovi. Može so verjeli, da jih bo vsak trenutek potegnilo na fronto – toda Mirnikov bataljon je ostal v zaledju.

Namesto strelav in granat so jih pričakali krampi in lopate. Vsako jutro so jih gnali na pobočja nad Trstom, kjer so kopali jarke, gradili kaverne in postavljali žične ovire. Vroče sonce je neusmiljeno žgalo v hrbet, prah je rezal pljuča, nestrpnost pa je rasla iz dneva v dan.

Po nekaj tednih so roke postale hrapave kot sam kamen, ki so ga obdelovali. »Namesto da bi bili vojaki, smo postali kamnoseki,« je nekdo iz čete pripomnil, napol v šali, napol v obupu, in večina se je le kislo nasmehnila.

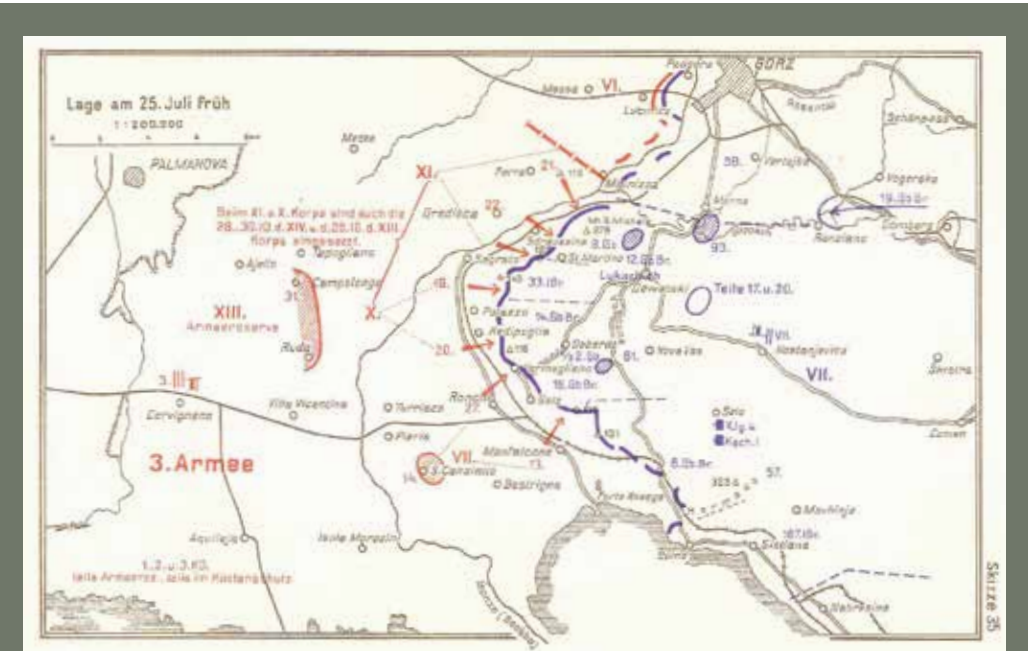
Šele v drugi polovici junija je X. bataljon krenil proti Doberdobski planoti. Poveljstvo VII. korpusa jih je razporedilo na odseku Selz–Doberdob in taktično podredilo 16. gorski brigadi generala Adalberta Ritterja von ob der Artla.

Tam so jih pričakale prve resne priprave na boj: razdeljevanje pušk in bajonetov, preizkušanje streliva, razporejanje enot na bodoče položaje, določanje oskrbovalnih poti za vodo, hrano in strelivo, ipd.

V tem vrvežu je Mirnik deloval drugače od večine poveljnikov. Ni povzdigoval glasu. Ni mahal z rokami. Umirjeno in s preudarno natančnostjo je pregledoval opremo mož, preverjal pasove, pritrdilne zaponke in orožje; včasih je premaknil vojaka za le pol koraka, če je stal narobe. Može so mu sledili brez ene same pripombe — ne zaradi strahu, temveč zato, ker so v njegovem miru prepoznali jasen in zanesljiv vzgled.

Medtem ko je X. pohodni bataljon že od 12. maja stal v pripravljenosti na Krasu, so matični bataljoni celjskega 87. pešpolka (I–IV) tja prispeli šele nekaj tednov po razglasitvi vojne. Zavzeli so greben Martinščine (it. Monte San Michele) in Debelo grižo, kjer so skupaj z graškim 27. polkom branili ključne točke severnega odseka doberdobske planote.

Vojaki so vedeli, da je mirnih dni konec in da se bo kmalu pričelo zares. Vsaka premestitev, vsak ukaz je dišal po bližajočem se boju.

Položaji na 2. soški fronti, dne 25. 7. 1915.
 https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Druga-soska-bitka.jpg

Id	Preimek	Ime	Datum rojstva	Datum smrti/pogrebnosti	Kraj bivanja	Dežela	Vojaske enota, oddelki in pododdelki
5230	Mirnik	Franc	1889	20. 7. 1915	Celje	Štajerska	RI, hr. 82.1. Korpc

Vojaške žrtve 1. svetovne vojne na Slovenskem.
 Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino.
 https://www.sistory.si/ww1

Novica o smrti Franca Mirnika. Slovenski narod, 28. 7. 1915.
 Slovenski narod, letnik 48, št. 170, 28. 7. 1915, str. 4.

PREPIS PISMA FRANCA MIRNIKA ŽENI MINKI MIRNIK.

Šmohor 10. 8. 1914

Moja najdražja na svetu!

Ako ti pride to pismo kdaj v roke, bodo moji telesni ostanki počivali v nemili zemlji sovražnikov – tujcev. Na tujem končal sem zadet od krogle sovraga ali preboden od mešteti bodal. Zadnja moja misel, zadnji moj vzdih bila si mi ti, moja draga ženika in misel na vsemočnega, ki sem ga prosil, da mi bo usmiljen pred večnim prestolom.

Moja zlata Minka! Odpusti mi v prvi vrsti vse morda kdaj v naglici izgovorjene besede, s katerimi sem te žalil, ne namerno, pač pa nehote in nevede. Oprosti mi zlati, da ti nisem mogel dati tistega lepega življenja, o katerem sva sanjarila pred leti še oba. Ako bi mi bila usoda mila in bi se bil mogel srečno vrniti v tvoje naročje, minka moja, izpolnil bi bil svoje obljube in Ti pripravil življenje polno radosti in sladkosti v krogu najinih srčkov. Ni mi usojeno.

Eno pa ti danes v oči gled smrti na bojišču ponavljam in ti zagotavljam, da sem Te ljubil, ljubil neizmerno in z vsem ognjem moje mladosti, da sem Te oboževal in bil s Teboj najsrečnejši človek. V tem trenutku zlasti želim, da bi bil storil tudi Tebe srečno. Ako se mi morda to ni posrečilo, prosim Te odpuščanja, prosim kleče: »Odpusti mi, moja mila, najdražja Minka.«

Ko sem se poslovil od Tebe v deževni, viharini noči, 28. 7. 1914, si mi morda na tihem očitala, da sem bil hladen proti Tebi. Ljubica pač morebiti na videz. A če bi Ti bil mogel in smel takrat razkriti svoje krvaveče srce, sodila bi me bila in me boš sodila vsaj sedaj mileje. Koliko sem trpel, ko sem zapuščal srečo svojega življenja – za vedno – se ne da popisati. A sodi po sebi! A vendar osamnija (*nečitljivo – opomba*) mi je bilo še hujše. Tebi ostajajo vsaj otročički, jaz pa sem sam. Potoke solz, ki so mi silile v oči, moral sem s kruto silo zadrževati, da slovo vsaj Tebi olajšam. V prsih me je žgalo in palilo, v glavi vrelo in bil sem v nevarnosti, da

zblaznim. Odšel, bolje rečeno, odtrgal sem se v temno noč. Tvoj zadnji poljub me je spremljal in me še spremlja po vseh nevarnih poteh. Z njim na ustih bom izdahnil svojo dušo. Še enkrat ljubica, ljubil sem te z vsako kapljico krvi, z vsako mišico, s slednjim udarcem srca, ljubil sem neizmerno. Tolaži se samo z mislijo, da je bilo pač tako odločeno in pridi, pridi kmalu za menoj, da se združiva na veke.

Toda ne, Minka ne, Ti moraš živeti za najine otroke. Pripoveduj jim, kako rad sem Te imel in kako težko sem se ločil od njih in Tebe. Potrudi se vzgojiti iz njih može in žene, ki bodo delali čast svojemu v boju za domovino padlemu očetu in najboljši mamici. Naj se me spominjajo vsak dan in molijo naj za mene. Irina, ta revica, naj nikdar ne izve, da ji dal življenje podli brezsrčnež in naj se me spominja kot svojega dobrega pačiča.

Pazi na njo, da se ji v nevarnih letih njenega devištva ne pripeti, kaj hudega. Pubi, najin prvorojenec, na katerega sva izlila ves čar najine ljubezni, naj ostane priden. Skrbi za njega, da ga ne pokvari zapeljivi svet. Bodi mu ti svetovalka v težkih urah odločitve. In Olgica v taki nežni mladosti, oropana očeta, sedaj pač ne bo čutila krute izgube, a kada pride k spoznanju, pritisni ji ti vroč poljub na usta, kot poljub v slovo od njega, ki ji je dal prvi atom življenja in jo ljubil v krogu njenega bratca in sestrice. In najmlajši revež? Niti še ni zagledal luči sveta, že mu preti velika izguba, izguba lastnega pačiča. Nikdar ne bo počivala moja roka na njem, nikdar ga poljubljala moja usta. Ocepi mu v srce najboljše nauke, vcepi mu časti ljubezen do edine mamice na svetu in do pačiča, ki ga bo poznal samo iz tvojih ust.

Draga moja Minka! To so zadnje vrstice, naj Ti bodo tudi moja poslednja volja, moja oporoka. Izpolni jo, v kolikor Ti bo mogoče. Preveč bi bilo, ako bi od mene, ako bi zahteval od Tebe, da ostaneš revica vdovica, da si po teku let žalosti ne poiščeš utehe in pomoči pri dobrem poštenem možu – mojemu nasledniku. Ko pomislim na to, se mi pač krči srce in s solzami v očeh Te prosim, da ukreneš glede tega po svojem preudvaru. Puščam ti prosto voljo. Moja tiha želja, morda v poslednjih dneh zimskega bivanja pa je, da mi ostaneš zvesta tudi onstran